

Ahlak Zabıtalığından Toplum Mühendisliğine:

Kadınların Özel Yaşamına Göz Diken AKP

Başbakan “Sezaryenle doğuma karşıyım. Kürtajı bir cinayet olarak görüyorum” diyerek, kürtaj ve sezaryen konusunda bir tartışma başlatmıştır. Daha sonra kendisini eleştiren kadınları, “bazı terbiyeden muaf tipler” olarak yaftalamıştır. AKP sözcüleri de bu tartışmaya tepkici-muhafazakâr görüşlerini öne sürerek katılmıştır. Bu görüşlerin temelinde, Başbakan’ın ve AKP’nin bireyi bedeninden kişiliğine denetim altına alma ve terbiye etme arzusu ve iddiası yatmaktadır.

Başbakan’ın açıklamasından sonra Sağlık Bakanlığı, Üreme Sağlığı Yasa Taslağı’nı hazırlamıştır. Taslak’ta kürtaj için geçerli olan on haftalık süre değişmemekte ama getirilen sınırlamalarla kürtaj tamamen engellenmek istenmektedir. Örneğin, kürtaj için tam teşekküllü hastane şartı getirilerek maddi koşullarından dolayı bu hizmete erişemeyen kadınların istenmeyen gebeliği önleme imkânı ellerinden alınmaktadır. Taslak’ta doktora, kürtaj karşıtı “ret hakkı” tanınmaktadır. Böylece doktorların, siyasi ve toplumsal baskı altında kalmaları, yasak olmasa da fiilen kürtajı engellemeleri beklenmektedir.

AKP iktidarının kürtaj konusundaki söylem ve yöntemleri, kadınlara gebeliği her koşul altında kabul ettirmeye ve kadınların bireysel özgürlüklerinin önünü kesmeye yöneliktir. İktidarın söyleminde, kürtaj yasağından kaynaklanacak yaşamsal sorunlara ve doğurma baskısı yaşayacak kadınların karşılaşacakları önemli sorunlara ilişkin hiç bir ilgi ve kaygıya rastlamak mümkün değildir. Örneğin, istenmeyen gebeliğin yaratacağı çocuk yoksulluğu, genç işsizliği, aile sorunları, psikolojik etkiler üzerinde hiç durulmamaktadır. TÜİK tarafından açıklanan yoksulluk verileri Türkiye’deki

çocuk yoksulluğu oranlarının yetişkin yoksulluğu oranlarından çok daha yüksek olduğunu ortaya koymaktadır. Başbakan ülkenin büyümesi ve gelişmesini, kürtaj kısıtlaması gibi önlemlerden de yararlanarak kadınların beş çocuk doğurmasına bağlamaktadır. Diğer bir deyişle yoksul ve maddi zorluklar altında yaşayan yurttaşlarımız, Başbakan’ın özde yasakçı, sözde uzun vadeli nüfus politikası hedeflerine kurban edilmek istenmektedir.

AKP iktidarının kürtaj konusundaki söylem ve yöntemleri, kadınlara gebeliği her koşul altında kabul ettirmeye ve kadınların özgürlüklerinin önünü kesmeye yöneliktir.

Doktora, Kadına, Aileye Baskı

İsteğe bağlı kürtaj için belirlenen süre 10 hafta olmasına rağmen hastaneler 8 haftayı geçen gebeliklerde kürtaj yapmayı reddetmektedir. Bazı hastaneler ise gerekçe olarak anestezi için donanımlarının olmadığını ileri sürmektedir. Doktorlar ancak ‘bebeğin kalp atışı durdu’ gibi gerekçelere dayanarak kürtaj işlemi gerçekleştirebilmektedir. Tasarıda, 10 haftayı aşan kürtajda kadın ve hekime hapis cezası getirilmektedir. Hastanede gebe olduğu anlaşılanlar, aile hekimleri tarafından Gebe İzleme Projesi uygulamasına tabi tutulmaktadır. Bu uygulamayla gebeliğini saklamak zorunda kalan kadınlar da kayıt altına alınmakta ve belli aralıklarla eve gelen sağlık görevlileri tarafından takip edilmektedir. Özel hayatının kontrol altında tutulmasını istemeyenler, tıpkı tecavüze uğrayanlar gibi gebeliğini gizli olarak sonlandırmak zorunda kalmaktadır. Böylece kayıt

dışı yollara başvuranların ölüm riski yükselmektedir. Doğurganlık üzerine kurulan baskının bir başka örneği özellikle daha düşündürücüdür. Hastanede gebelik testi yaptıran kadınların eşleri aranarak durumdan haberlerinin olup olmadığı sorulmaktadır. Yapılan düzenlemeyle kürtaj yaptırap yaptırmama konusunda tanınacak 'bilgilendirme ve düşünme süresinde', kadının 'yetkin' bir heyetle yapacağı ön görüşmeye kocasının da katılması öngörülmektedir.

Özgürlüklere Karşı Bir Hükümet

Baskıcı iktidarların ve ideolojilerin ortak yanı bireylerin hayatlarına ve bedenlerine sürekli müdahale etmeleridir. AKP iktidarı da, baskıcı rejimini bireylerin bedenleri ve hayatları üzerinde en yüksek düzeyde denetim kurarak inşa etmeye çalışmaktadır. AKP'nin dayatmalarına karşı duranlar, ahlaki ya da siyasi olarak kınanmakta, fiili ve hukuki baskılara maruz kalmaktadır.

Demokrasi ile yönetilen ülkelerde yönetimler kadınlara ve genel olarak bireylere ilişkin kararlar alırken öncelikle insan hak ve özgürlükleri üzerinde durmaktadır. Bu temel anlayıştan hareketle doğurganlıkla ilgili kararlar, özgürlük ideali esas kabul edilerek alınmaktadır. Türkiye'de ise iktidar, kürtajın kadınlar tarafından keyfi olarak tercih edildiği ve ülkenin nüfus planlamasının önünde engel oluşturduğu izlenimini yaratarak bireyin en yaşamsal özgürlüklerinden birini hiçe saymaktadır.

Kürtaj, birey ya da çiftlerin kendilerini çocuk sahip olmaya hazır hissetmedikleri ve yaşam koşullarının uygun olmadığı durumlarda başvuru bir yöntemdir. Diğer yandan tecavüz ve ensest sonucunda oluşan gebelikler anneye çok ağır psikolojik ve toplumsal yükler getirdiği için sona erdirilmek istenmektedir. Kürtaj çoğu durumda tercih edilen değil, mecbur kalındığında başvuru bir yöntemdir.

Kürtaja erişime getirilecek kısıtlamalar vahim sonuçlar doğuracaktır. Doğumu

sonlandırmak isteyen birçok kadın, hayatını ve sağlığını tehlikeye atarak, yasa dışı ve güvenli olmayan kişi ya da kurumlara başvurmak zorunda kalacaktır. Araştırmalar göstermektedir ki, kürtaj yasaları ne kadar kısıtlayıcı olursa, kürtajın güvensiz ve ölümlü sonuçlanma olasılığı o denli yükselmektedir. Böyle görüldüğünde, cinayet Başbakan'ın dediği gibi kürtaj değil kürtajı yasaklamak olacaktır.

AKP iktidarı baskıcı rejimini kadınların bedenleri ve hayatları üzerinde en yüksek düzeyde denetim kurarak inşa etmeye çalışmaktadır.

AKP'nin Sorunlu Sağlık Politikaları

İstenmeyen gebeliklerin oluşmaması için aile planlaması hizmetlerinin nitelikli ve erişilebilir olması gerekmektedir. Oysa AKP Hükümeti'nin yeterli hazırlık yapılmadan 2010 yılında hayata geçirdiği Aile Hekimliği uygulaması sonucu, Sağlık Ocakları ve Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Merkezleri'nin sağladığı birinci basamak sağlık hizmetleri ciddi aksaklıklara uğramıştır. Hükümet, aile planlaması hizmetlerinin de dâhil olduğu birinci basamak sağlık hizmetlerini paralı hale getirmiştir. Sağlık Bakanlığı verilerine göre 2003 yılından 2011 yılına kadar geçen sekiz yılda doğum kontrol yöntemlerinden faydalanma oranında kayda değer bir artış olmamıştır. Diğer yandan örneğin 2009 yılında 7 milyon olan gebelik önleyici malzeme ve yöntem sayısı, 2010 yılında 6 milyona gerilemiştir. Bir başka deyişle etkin doğum kontrol yöntemlerinin kullanımında önemli bir azalma olmuştur. Sağlıkta Dönüşüm Programı ile birlikte gündeme gelen katılım payları ve kullanıcı ödemeleri, doğum kontrolü ve aile planlaması hizmetlerini de bedelli hale getirmiştir. Buna bağlı olarak doğum kontrol yöntemleri ve aile planlaması hizmetlerine erişim kısıtlanmıştır. Sonuçta istenmeyen gebeliklerin sayısı artmıştır. Tüm veriler

kürtaj oranlarında yaşanan artışın aile planlaması hizmetlerinin sağlıklı uygulanmamasından kaynaklandığını açıkça ortaya koymaktadır. İşte bu nedenle kürtaj sayısındaki artıştan öncelikle AKP iktidarının sağlık politikaları sorumlu tutulmalıdır.

Halkını Cezalandıran AKP

Türkiye’de sezaryen oranı son otuz yılda hızla yükselmiş ve Türkiye dünya sıralamalarında Brezilya ve Çin gibi en üst sıralarda yer alan ülkeler arasına girmiştir. Oran yükselmiştir ama Türkiye’de doğum sırasında meydana gelen anne ve bebek ölümlerinde de önemli düşüşler gerçekleşmiştir. İkinci önemli nokta, kürtaj ve sezaryen oranlarındaki artışların AKP’nin 2003 yılından bu yana yürütmekte olduğu performans esaslı uygulamalardan kaynaklanmış olmasıdır. Performans sistemi, hekimlerin yaptıkları tıbbi müdahale veya muayene kadar para kazanmalarını öngörmektedir. Sistemin kaçınılmaz sonucu ameliyat sayılarının artması olmuştur. Nitekim yalnızca sezaryen değil, örneğin bypass ameliyatlarında da çarpıcı artışlar görülmüştür. Bu uygulamalar sürdükçe, normal doğuma göre daha pahalı olan sezaryen doğumun da gereksiz yere uygulandığı vakalar artmaya devam edecektir. Yapılması gereken, elzem tıbbi müdahale niteliğinde olabilen sezaryen ve kürtaj uygulamalarına kısıtlama getirmek değil, sorunun asıl kaynağı olan yanlış politikaları yani ‘paran kadar sağlık’ anlayışını değiştirmektir.

Yapıcı Değil Baskıcı Hükümet

AKP’nin nüfus politikası yurttaşlara “çok çocuk yapın” ifadesinde netleşmektedir. Başbakan, “Türkiye’nin yaş ortalaması 29. Bununla devam edersek, 2037’de nüfusumuz yaşlanacak” demiştir. Bununla ilk akla gelen, örneğin birçok Avrupa ülkesinde görüldüğü gibi ‘yaşlanan toplum’ olmanın getirdiği bazı sakıncalardan kaçınmaktır. Ne var ki çok çocuk politikalarının esas hedefi yaşlanma veya ekonomik kalkınma değil iktidar otoritesinin sürekliliğinin sağlanmasıdır.

Tıpkı totaliter rejimlerde görüldüğü gibi Başbakan ancak nüfusu sayesinde büyük olabilen bir ülke tasavvur etmektedir. Bu çağdışı “Osmanlı rüyası”, artan “kelle sayısı” ile yeniden “fatih devlet” olmayı öngörmektedir. Başbakan’ın hedefi kendi tasarladığı tipte gençler ve biat eden yeni nesiller yetiştirerek kurmaya çalıştığı otoriter rejimi sürdürmektir.

Yoksulluğun ve işsizliğin kol gezdiği ülkemizde, doğan çocuklara nasıl bakılacağı, nasıl okutulacağı ve nasıl iş bulunacağı beş çocuk öneren AKP iktidarının umurunda dahi değildir.

AKP’nin baskıcı ve ataerkil dünyasında insana ve kadına yer yoktur. İstenmeyen çocuğun dünyaya gelmesiyle yaşanabilecek ekonomik, sosyal ve psikolojik sıkıntılar mevcut iktidar tarafından tamamen göz ardı edilmektedir. İktidarın gözünde beş çocuk büyütme için eve kapanarak çalışma ve kamu hayatından tamamen mahrum kalacak olan milyonlarca kadının hiçbir insani değeri yoktur. Yoksulluğun ve işsizliğin kol gezdiği ülkemizde doğan çocuklara nasıl bakılacağı, nasıl okutulacağı ve nasıl iş bulunacağı beş çocuk öneren AKP iktidarının umurunda dahi değildir. AKP kendi iktidar döneminde çocuk suç oranlarının yüzde 42 düzeyinde arttığının farkında bile değildir. Hükümet, gelecek korkuları ve hayalleri yaratarak tüm bu sorunları ört bas etmeye çalışmaktadır.

Fırsat Penceresini Açamayan AKP

Demografik Fırsat Penceresi kavramı, bir ülkenin çalışma çağındaki nüfusunun toplam nüfus içerisinde en yüksek orana ulaştığı dönemi ifade etmektedir. Bu dönemin en önemli özelliği toplumun yüksek oranda bir genç nüfusa sahip olmasıdır. Türkiye, Demografik Fırsat Penceresi dönemine 2000’li yılların başında girmiştir ve bu sürecin 2025’e kadar devam etmesi öngörülmektedir. Ne yazık ki ülkemiz içinde bulunduğu Fırsat Penceresi dönemini iyi

değerlendirememektedir. Çünkü Türkiye, ekonomik ve insani kalkınma için en büyük avantajı olan genç ve dinamik nüfusunu geleceğin koşullarına uygun şekilde yetiştirememektedir. Eğitim sistemimiz nitelik yoksunluğu, derin eşitsizlikler ve ideolojik içerikli müfredat gibi nedenlerden dolayı vasıflı işgücü yaratmada yetersiz kalmaktadır. Bir ülkenin içinde bulunduğu Fırsat Penceresi'nin avantajlarından yararlanılabilmesi için çalışma çağındaki nüfusun istihdam edilmesi gerekmektedir. AKP iktidarı gençlere iyi eğitim verememekte ve onlara yeterli ve nitelikli istihdam olanakları sağlayamamaktadır. Ülkemizde genç işsizliği oranları gelişmiş ülkelerle kıyaslandığında kabul edilemez düzeydedir. Nitekim 2013 yılında genç işsizliği yüzde 21'lere kadar çıkmıştır. Kısaca, her beş gençten biri işsizdir. Gelir dağılımındaki bozukluklar, işsizlik ve yüksek yoksulluk oranları devam ederken AKP, yurttaşları bakamayacakları sayıda çocuk sahip olmaya adeta zorlamaktadır.

Hak ve Özgürlükler Odaklı Siyaset

AKP, BM'nin Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Uluslararası Sözleşmesi ve Pekin Deklarasyonu'nda belirtilen "sağlık hakkı" hükümlerinin gereklerine aykırı davranmaktadır. BM sözleşmesinde "kadının çocuk sayısına ve çocukların ne zaman dünyaya geleceklerine serbestçe ve sorumlulukla karar verme hakkı" üzerinde güçlü bir vurgu vardır. Hükümet'in kadınlara ilişkin yaklaşımı ve politikaları, Türkiye'nin imzaladığı uluslararası sözleşmelere de ters düşmektedir.

CHP'nin nüfus artırma politikalarına ilişkin görüşleri çağdaş değerlerden kaynaklanmaktadır. CHP, kadınları ilgilendiren politikaların ataerkil değerlerle oluşturulmasını kesinlikle kabul etmemektedir. CHP, iktidar partisinin kadınları siyasi denetim altına almayı hedefleyen otoriter-muhafazakâr zihniyetini reddetmektedir. CHP, kadınların ve tüm yurttaşların bireysel hak ve özgürlüklerine sahip çıkmaktadır.

CHP istenmeyen gebelikten korunma konusunda kadınların ve erkeklerin eğitimini ve aile planlamasının "kolay erişilebilir" ve ücretsiz olmasını savunmaktadır. CHP istenmeyen gebelikleri önlemek için kadınlara en sağlıklı ve ulaşılabilir tıbbi koşulların sağlanması gerektiğini söylemektedir. CHP sezaryen ile doğum oranının azaltılması için Hükümet'in kar odaklı sağlık anlayışından vazgeçmesi gerektiğini savunmaktadır. CHP, kürtaj konusunda kadınları suçlu hissettirmek isteyen anlayışa kararlılıkla karşı çıkmaktadır. Kürtaj konusunda alınan kararların kadınlar için hiç de kolay olmadığı çok iyi bilinmelidir. Siyaset dünyası ve hükümetler kadınlara yukarıdan bakarak, onları yok sayarak değil kadınlarla birlikte, kadın duyarlılığında, kadın bakış açısıyla düşünmeye çalışarak politika üretmelidir.

CHP, AKP'nin çok çocuk ve ucuz emek politikasına karşıdır. Vasıflı işgücü arzının arttırılmasını savunmakta, rekabet gücümüzü arttıracak, yenilikçi, yüksek katma değer üreten bir ekonomi modeli için politikalar üretmektedir.

Başbakan ve AKP Hükümeti'nin benimsediği nüfus artırma politikaları Türkiye'nin uzun dönem ekonomik çıkarlarına da ters düşmektedir. Bir ülkenin rekabet gücünü belirleyen ana etken vasıflı işgücü arzının büyüklüğüdür. Vasıflı işgücü geliştirmek için yapılması gereken genç nüfusa nitelikli ve tüm nüfusa yaşam boyu eğitim verilmesidir. Çok çocuk politikasının en sakıncalı yönü dar gelirli ailelerin çocuklarına sağlıklı bir büyüme olanağı ve iyi eğitim alma fırsatı sağlamakta zorlanacak olmasıdır. Artan nüfus vasıfsız işgücü arzını büyütecek ve Türkiye dünyanın ucuz emek ülkelerinden birisi olmaya devam edecektir. Türk ekonomisinin rekabet gücünü artırması çok çocuk ve ucuz emek değil vasıflı işgücü arzının artırılması ve Türkiye'nin yenilikçi ve yüksek katma değer üreten bir ekonomiye sahip olmasından geçmektedir.

